

Forfatter: Aakjær, Jeppe

Titel: Han-Skrædderen

Citation: Aakjær, Jeppe: "Han-Skrædderen", i Aakjær, Jeppe: *Vadmelsfolk ; Af Gammel Jehannes hans Bivelskistaarri ; Esper Tækki*. - 1919, Gyldendal, 1918-19, s. 218. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-aakjaer07tom-shoot-workid56752/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: *Vadmelsfolk ; Af Gammel Jehannes hans Bivelskistaarri ; Esper Tækki*. - 1919

HAN-SKRÆDDEREN

(1913)

MOR, nu kommer æ Han-Skrædder!" med dette Raab halsed vi Unger ind i Stuen, naar gamle Lars var set over Bakkekammen. Den ene Træsko i Flokken var nær ved at smadre den anden over Dørrædet for at komme ind som Numer eet med Meidingen. Men der var ingen Fryd og Frejdighed i Stemme, snarere det modsatte, ogsaa Moderens var mærket af en vis Forknythed idet hun svared:

"Aa jesses, Børn, hvad siger I, har en ham saa!" Og med Eftertryk i Stemmen lagde hun til: "Lad mig nu se, I kan være stille, I Knægte, og kom ett til hans Sager! For saa slaar han til jer, og han slaar haardt!"

Det behøved Katrine slet ikke at sige; det vidste Ungerne altfor vel fra tidligere Besøg af den sære Skrædder. Der var næppe een af dem, som ikke ved given Lejlighed havde faaet et Plusk i Armen, som der stod Mærker af i flere Dage; men det kunde ogsaa falde ham ind at gi sig til at lege Tagta: med Børnene over Borde og Bænke, saa det gamle Hus rysted af Larm og Barnelatter. Ja, den Han-Skrædder — det var da et sære Spøgelse!

Lars var Pebersvend og havde lagt sig lidt Penge til i en Periode, da Landskrædderen havde andre Arbejdsvilkaar end nu om Tider, og da Folkevittigheder lagde denne omvandrende Gavstrik følgende Ord i Munden: "A syer, min Kone syer, min Datter syer — og det løber op alt-sammen!"

Lars syed altsaa ikke just af Trang, saa meget mere som han hjemme havde et lille Sted at tilse; han kunde

derfor gjøre sig passende kostbar, naar der blev sendt Bud efter ham, kunde henvise til sine Høns og sine to Køer, der daarlige kunde undvære hans Røgt og Pleje. Men han lod sig næsten altid formilde, især hvis den Husmor, der for Tiden bejled til hans undergjørende Naal, havde været saa omsigtsfuld at ta en Krukke Honning eller en Smule Syteloj med til ham; for Lars var en stor Slikmund. Men naar saa Lars kom, saa vilde han ogsaa, det skulde paa-skjønnes og vides, hvilken ombejlet Mand, der her skred over deres Dørræ. Og var han kommen indenfor Døren, saa stod han ikke som en anden Fremmed beskeden og ventede paa Forbindligheder, men han anbragte straks sit Persejærn og sit Aftenmaal midt paa Langbordet og hængte sin Frakke op ved Bjælken, hvor det faldt ham nemmest. Lars var selv hjemme, hvor han end kom hen.

Nu skulde Arbejdet da ta sin Begyndelse og den tunge nystampede Vadmelsvæv, som Husmoderen havde haft al den Renden og Ulejlighed for, blev lagt frem paa Overbordenden. Der var en egen Højtidelighed i denne Handling. Det var Frugten af utalte Dages og Nætters Arbejde ved Ten og Væv og Spejlerok, der her skødes ind over Bord-skiven. Det var ikke uden en vis Hjærtebanken at Katrine saa Tøjet glide mellem Lars Skrædders prøvende Fingre. Vilde det staa Prøven ud? Det var altid Spørgsmaalet. Først naar det lille anerkjendende Nik fra Larses buskede Hoved havde bifaldet Resultatet, fik Katrines Aasyn paany sin vante Ro.

Og nu kom der spændende Stunder for os Unger, der ikke var forvænte med Oplevelser. Far kom højtidelig ind fra Loen og skulde ha taget Maal, og vi syntes, den lille bitte Skrædder behandlet den myndige Mand meget respektløs og fik ham til at løfte snart den ene snart den anden Arm, alt mens Skrædderen gik omkring ham og kiggede ham op under Armhullemene, gjorde mystiske Klip i Papirmaalet og snæred arrigt ud gjennem Næsen, da han gik med Sytraad mellem Tænderne. Og saa blev den tunge Vadmelsvæv atter kastet i Bordet med et vældigt Klask og rullet ud i hele sin Længde, og Stuen fyldtes af en vild, sød Duft, der næsten prak i Ganen, og Solen slog røde og blaa Glimt af den stampede Vadmels bløde Luv, og Katrine stod nyfligen ved Siden af Skrædderen og havde sværte Fingre af at ta paa Væven, og den

lille Skrædder tegned Maalet ind med Kridtet, og den klodsede Sax løb hen ad Kridstregen og skar Tøjet over med arrigt Klip og Klap. Og vi Unger saa maabende op paa Mor, om det da ikke var forfærdeligt dette her, at Mennesket saadan skar det gode Tøj i Stykker! Men Mor havde stadig sit bedste Ansigt paa; det var ikke til at forstaa for en anden én, naar en husked paa, hvilken Lining Hug, der vanked forleden, da bitte Jens havde gjort et Klip i Dugen. Ogsaa dette øged Respekten for den lille Mand, at han kunde tillade sig Ting, der var forment alle andre, og endda komme godt fra det.

Lars hørte til den gamle Skole af Skræddere, der sad oppe paa Bordet og syed; naar han saadan havde lagt sine tynde Ben i de nette hvide Uldsokker over Kors under sig og hans sænkede Pande var dækket af en bred grøn Skjærm, saa ligned han snarere en bedende Muselmand end en Haandværker i det kolde Nord. Men denne ydmyge Holdning var kun et Skalkeskjul, for hændte det, at f. Ex. en Flue to Gange havde sat sig paa hans Næse og — grundig advaret — gjorde Forsøget endnu en Gang, da kunde Lars Skrædder gribe sit Alenmaal og — udspilet af Raseri, forfølge Fluén, til den sad smadret paa Kalkvæggen.

Lars havde en næsten pinlig Ordenssans, som han forlangte respekteret ikke blot i sit Hjem, men lige saa meget naar han var hos fremmede. Det gik især ud over Børnene, hvor han kom. Da der sjælden var mer end een Kakkelovn, skulde de og Skrædderen gjerne dele Stue sammen, og her sad Ungerne da i Hesteskoform omkring Nederbordenden saa stive, som havde de Lars' Alenmaal igjennem sig, og lod Næserne løbe, fordi de ikke turde vække Støj ved at snyde dem.

Men henimod Skumringen, naar Lars'es Ben trængte til at rettes lidt, forsøgte han ofte at holde Børnene skadeløse for den megen Artlighed; saa gjorde han kunstfærdige Klip med den respektindgydende Skræddersaks. Han tog en Avis, lagde den i Læg; et Suit! og se, der hang Frelseren paa Korset, der var de to Røvere til højre og venstre og der var Spydet, det fæle Spyd, i hans Side. Ja, det var jo Hgefrem Trolddom! Og var der spist Flynder til Middag, da var det en uforglemmelig Begivenhed at se den lille visne Skrædder stryge sin gnavne Maske af sig

og mens Ungerne stod i Slimer om ham, gaa i Gang med sit Hovednummer: af Flynderben at fremtrylle en spankulerende Stork paa Vinduesruden. — Jo, Børnene vilde, om det forlangtes, gaa i liden for Han-Skrædderen.

Der var andre, der havde det værre med ham, f. Eks. gamle Søren, Aftægtsmanden. Han havde altid saa svært ved at efterkomme Skrædderens skrappe Ordensregler.

Det var een af Larses uundgaaeligste Krav til sine Omgivelser, at han „vilde ingen Spyttten ha“. Fandenmæ hverken af den ene eller den anden! At spytte var forbudt i Guds Lov — Lars glemte dog altid at nævne Paragraffen — det var en svinagtig Vane og usundt for Sjæl som Legeme.

Gamle Søren sad ved den store Bilæggerovn og hørte forundret paa alle disse besynderlige Lærdomme. Skrædderen ivrede videre:

„Er du ikke et gammel Menneske?“ Jow, det maatte Søren indrømme. Gammel var han, og plaget af „Jegt“ var han ogsaa. — „Skulde du saa ett betænke, at faa og møjefulde ere vore Dage, som han siger den visse Jakob? Du spytter jo fra dig baade Lever og Lunge. Hvor tror du, det ender? Du spytter og spytter, til du ligger i Graven!“ — „Ja“, svared Søren med Tilløb til Humor, „den Vej skal vi allesammen.“ Skrædderen vedblev: „Har du aldrig læst om Profeten Tobias?“ „Nej, ham har a godnok ett no Formining om.“ „Da var dér ogsaa én, der spytted; det var jo nu en Fugl — „dér Tobias laa ind imod Væggen“; og hvad var Følgen? Det var det, en skulde spørge om! Han fik ikke brug for hans Brillen mere; for han mist „æ Yw'syn“.“

„Ih, Herregud!“ sakked Aftægtsmanden.

Der sad gamle Søren mens hans Træsko var nærved at sejle bort med ham. Hvor skulde en gammel Mand nu klare sig mod en Skrædder, der var saa bibelstærk. Lars fortsatte: „Du opfører dig som en Taari. Du spolerer den Krumm Helbred, du har.“ Nu fik Søren igjen sit gode Smil frem; for nu var Skrædderen kommen paa Glatis. Søren kunde nemlig glæde sig ved et fortrinligt Helbred. Ja, han havde vel det her Flyv'gigt; men det troed han nu ikke, der kom dér fra. — Men atter blev Søren ængstet i Aanden, thi Skrædderen var paany begyndt at gaa til Bibels.

„Du spyttar jo ligefrem paa Worherr.“ „Hvad gjør a!“ Søren saa stendig i Vejret. Lars rased videre: „Har Worherr kanske ikke skabt Verden?“ „Jow, tho det var ett sær.“ „Og er han ett allersteds nærværendis?“ „Jow, jow, det skal nok sæd.“ „Altsaa er han ogsaa i den Jord, du træder paa.“ Søren aned Uraad og tav. „Ja men, saa spyttar du jo paa ham!“ vedblev Skrædderen med ubarmhertig Logik. Søren var nærved en Graad.

Han turde ikke svare Skrædderen, som han gjerne vilde; thi han skulde jo ha syet den her Lædetrøje; og gjorde en ham gal, saa kunde han let falde paa at forlade Arbejdet midtvejs. Man maatte da helst holde gode Miner; men gode Miner var det vanskeligt at holde med Munden fuld af Tobakssøvs.

Lidt efter listet gamle Søren fuld af Græmmelse ud til Kaitine i Kjøkkenet for at spytte i Kuigraven.

„Tho a kan snart ett mere være inde ved den taabelige Skrædder. Har I hørt, hvad Beskyldning han kommer med! Han siger, a spyttar Vorherr lig i æ Ansigt! Har noget Menneske hørt hans Lige! — A skulde helsen nok svare ham, saadan det skulde bide, hvis ett a var ræd for m! Trøj.“

„Ja, gamle Far, kan du saa ett la være at spytte, saalænge den gale Stegi ser paa det? Du kan jo komme ud og spytte i min Aske.“

Gamle Søren fik meget Ærinde i Kjøkkenet i de Dage.

Men omsider fik han en sæd Hævn over Han-Skrædderen. Det gik saadan til. Der var et halvt Aars Tid efter midt i det varmeste Sommervej, at Skrædderen atter var kommen til Gaarde. Efter Middagen gik han ud i Laden for at ta sig en Middagssøvn. Han havde allerede fundet sig et bekvemt Sted i Halmen og strakte sig velbehageligt, da én af Gaardens Høns hopped ned fra Hjaldet og begyndte en djævelsk Kaglen. Skrædderen maled et Halmstraa til Støv mellem Tænderne, mens han rejste sig med et Ryk paa Aibuen. Jow, der gik Hønen, paa krumme geskjæftige Ben, frem og tilbage i Agerummet og kagled, saa det klang i Sparreværket. Skrædderens Tænder maled endnu et Strykke Halmstraa, mens han listet sin ene Træsko over Hæfen og hev den sanseløst efter Hønen. Man hørte Træskoen ramle mod Muren etsteds inde i Mørket, mens Hønen samtidig satte sin Kaglen nogle Toner til

Vejs. I samme Nu knaged Hånen under Skrædderen, og i bare Strømpesødder hjuled han efter Hønen. Hun havde dog allerede forudset dette og var lutter langhalset Aarvaagenhed, og før den lille Skrædder var naaet frem med sin sidste Træsko højt oplettet, fløj Hønen bort under hans Armhule, dumpet under et frygteligt Spektakel ned i en halvtømt Gulv i Ladens anden Ende og kagled nu rent sindssvagt. Hammen spilkogte i det lille fyrige Skrædderhjerter. Intet uden Hønen's elendige Blod kunde svale den. Som en Yngling svang han sine hvide Sokker over Bræddevæggen ind i Halmgulvet og gik Fjenden paa Livet. Men da Hønen saa Skrædderens Buskhoved over Halmbrøddingeme, stak hun under Vingers Basken fra de lavere Regioner op paa Hænbjælken. Skrædderen efter som en Abe. Tju! tju! — tju — tju! gik det fra Bjælke til Bjælke, mens Lars fik det ene Pandeknuks og det ene fæle Spindelvæv ind i Synet efter det andet. De havde nu allerede været Laden rundt et Par Gange; Skrædderens Hjerter hamred, saa det kunde høres uden paa hans Udenbul, og Hønen slæbte paa Vingerne, som var ogsaa den snart skakmat. Da vilde Skrædderen ta Hønen ved en overmodig Forceren af Bevægelsen, men hans Beregningskunst svigtede ham; han gled; gled flere Alen ned ad nogle Afstivere, og blev saa pludselig til sin uhyre Rædsel hængende udstrakt, uden at kunne naa noget Støttepunkt for Fødderne. Med stor Møje fik han sin højre Haand bøjet op om Nakken og mærkede nu, at det var et fremstaaende Sømhode, der havde faaet fat i hans Ærmegab oppe over højre Skulder. Han hang derfor ikke ganske lige, hvad der forværed Ubehaget ved den i Forvejen pinagtige Stilling. Han søgte at støde sig løs ved nogle beregnende Jok efter Faldlinjen, men Vesten holdt og Sømmet ogsaa, og Skrædderen maatte gøre Anskrig. Men hele Huset sov til Middag i Stuelængen, saa der maatte skrives godt. Og Lars Skrædder skreg; som i Havsnød. Men Hønen, der stadig gik fri omkring og nu troed det var den, han skreg efter, kagled vildere og vildere, saa Skrædderens ynkelige Kalden næsten drukned i Hønekag!

Omsider gik dog Ladeporten op, saa en bred Lysstrime tegnede sig over Logulvet. Hønen satte paa dristige Vinger lige ind i Lysstrimen og havde nu sin Frihed.

„Hov, nil Muer, tho, du kunde nær har taget min Lue med!“ sa gamle Søren og tog sig til Øret, mens han skred længere frem i Lyset. Han var vel tilpas i det gode Vejr og havde nylig faaet Skrotten baget mod Solen bag Ladediget. „Ih, hvem er det, der raaber?“

„Det er mig, Søren! Aah, hjælp mig endda!“ stønned Skrædderen paa sit Søm ved Bjælken.

„Lars! Nu har a Vorherredød set meget i mine Dage — — — Har du hængt dig — — —“

„A har ett hængt mig; a er falden ned! Hent en Stige og lad det gaa snart.“

Skadefryden ligged gamle Søren ud af Øjnene; denne Gang skulde han hverken ha syet Bul eller Lædertøje, saa da kunde han godt ta lidt Oprensning for saa megen tidligere Tort. Som altid, naar gamle Søren blev rørt i Sorg eller Glæde, spytted han flamsk og med en underfundig Mine sa han:

„Du har været efter Hønsene, men er Høue, bun kan flyve, det kan en Skrædder ett.“

Lars var nu saa rasende, at han — til Trods for sit Princip — var lige ved at spytte.

„Vil du gi mig nogen Hjælp, eller vil du ett!“ raabte han, mens Arne og Ben gjorde Udslag som en Sax, der hænges op.

„Ja Bittedød vil a hjælpe dig, det var ett sær. Nu skal a migl snart finde en Stige.“

Søren kom tilbage med Stigen over Skuldrene og et stort Smil over den stubbede Hage; der maatte være faldet ham noget ind; og endnu med Stigen i Hvil sa han:

„Tho du hænger jo snart, som naar en vejer Torsk paa en Vindse!). — Men kom nu ned; kom nu endelig ned!“ sa Søren og skabbed Stigen ind under Skrædderens Strømpefødder. Ved et Par Ryk fik han Sømhovedet fri af Tejet og gied til Jorden.

„Men hvor er nu dine Træsko?“

„Mine Træsko findes a vel selv,“ svared Skrædderen but og gik op gjennem Agerummet.

1) Bisme.

Søren saa skadefro efter ham; han havde endnu et lille Hiagl i Beredskab.

„Nu har du vel set, te der er ogsaa andre, der kan komme galt af Sted, end dem, der spytter, hæ — hæ — hæ!“

Han-Skrædderen havde allerede taget sin Beslutning:
Aldrig i Livet et Sting mere for gamle Søren!
